

Конюхов С.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ІРЛАНДСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ 1920–1930-Х РОКІВ

У статті проаналізовано порівняльні аспекти національно-визвольних рухів України та Ірландії в історіографії досліджень. Розглянуто засади організаційної структури, перспективи запозичення українцями ірландських методів боротьби за незалежність. З'ясовано основні напрямки до проведення визвольної боротьби, які були надруковані на сторінках преси: мілітаризм, ієрархічність організації; агітація та пропаганда; психологічна війна; саботажі; диверсії; розвідка; особливості організації постачання продовольства та амуніції; підтримка з боку еміграції.

Навчання молоді ОУН проводила серед українців, які також перебували в еміграції. Відповідно, уже в 1930 році в Чехії (згодом також і в Польщі) було проведено тритижневі військово-вишкільні курси. У березні 1931 року ОУН організувала в Парижі вишкільні курси для підвищення кваліфікації офіцерів-українців, які перебували в еміграції. Планувалося створювати філії таких курсів й в інших державах. За даними польських спецслужб, на теренах Європи ОУН у 1930 році мала понад 1 тисячу членів. Отже, ОУН в 1930-х роках була націлена на міжнародну співпрацю і володіла скоординованою мережею підпільного руху.

Включення тем про революції та повстання в Європі як приклад для наслідування мали б сприяти виробленню відповідної реакції з боку українського населення. Ілюстрація організованої боротьби за незалежність на сторінках преси слугувала провадженню ідеї накопичення сили, пасивного опору та підготовки загального повстання. Така діяльність, загалом, була притаманною багатьом рухам Опору в Європі. Найбільш широко організаційна та військово-політична діяльність ірландців була представлена на сторінках підпільних видань УВО та ОУН «Сурма» та «Розбудова нації».

В цілому ж, дослідження руху Опору та національно-визвольної боротьби дає простір для аналізу історії деколонізації. В такий спосіб вивчення та розуміння позицій Ірландії та України стає корисним не лише для розширення знань про історію цих країн, а й про історію деколонізації як ідеї та дії. Досвід організованої збройної боротьби за незалежність Ірландії став важливим предметом для членів УВО та ОУН. І така зацікавленість була зумовлена не лише новітнім воєнним досвідом, але й потребою вдосконалення методів визвольної боротьби, пропагандистської роботи, організації мережі.

Ключові слова: національно-визвольний рух, еміграція, мілітаризм, вишкільні курси, пропаганда, агітація.

Постановка проблеми. Український визвольний рух у міжвоєнний період перебував на етапі формування ідеологічних та структурних особливостей, активно проводив військово-ідеологічну підготовку населення. Водночас, в першій половині ХХ століття доволі активними були національно-визвольні рухи, які завжди вважались прогресивним рушієм внутрішньої політики держав і міжнародних відносин у цілому. Тому важливо дослідити, в який спосіб вдавалося організувати підпільну національно-визвольну боротьбу і особливості формування та зміни воєнно-політичної стратегії і тактики українського визвольного руху та вплив на нього європейських націоналістичних рухів.

Актуальним, на думку багатьох дослідників, було би застосувати історико-компаративний метод під час розгляду українського національно-визвольного руху та відображення на сторінках української преси міжвоєнного періоду кількості боротьби ірландських національно-визвольних організацій проти британської колоніальної адміністрації: «Об'єднанні ірландці», «Молода Ірландія», рух феніїв, Ірландське республіканське братство. Для більшості з них були притаманні: наявність чіткої ієрархічної організаційної структури, власної символіки, ритуалів пошанування, клятв, суворої конспірації, військової дисципліни, орієнтації на підпільні та партизанські методи боротьби, підготовку повстань, застосування

терористичних засобів боротьби проти чиновників ворожих адміністрацій [1, с. 160].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визвольної боротьби Ірландії у 1860-х роках постійно перебувало в полі зору українських та іноземних науковців. Важливим чинником, що сприяє зацікавленню тематикою ірландського питання серед українських дослідників є те, що історичні умови в Україні та Ірландії у певні історичні періоди були дуже схожими.

На ірландську проблему в українській історіографії звернула увагу Шукалович А. Н [2]. Вона дослідила ступінь поширення в українській суспільно-політичній думці 1880–1930-х років зацікавлення темою національно-визвольного руху в Ірландії.

Аналіз історії Ірландії в українській історіографії провела Гончарук О. В [3]. Вона висвітлила порівняльний аспект історії Ірландії та України у працях істориків першої половини ХХ ст.

Визвольний рух українських націоналістів, на думку Івана Лисяка-Рудницького, найбільше схожий на радикальні націоналістичні рухи в аграрних, економічно відсталих традиціоналістських народів Східної і центральної Європи [4]

В цілому ж, згідно з дослідженнями американського політолога та історика Мотіля О., націоналісти й націоналістичні рухи завжди виявляли подиву гідну політичну гнучкість, демонструючи готовність змінювати свою політичну ідеологію там і тоді, де і коли цього вимагали обставини. Їхня ідеологія завжди принципово байдуже ставиться до виду режиму чи політичної системи, що виникає в новоствореній державі [5]. Саме в існуванні країни автор вбачає засадничу різницю між фашизмом та націоналізмом. Перший він визначає як вид режиму, політичної системи або держави, який виникає у вже сформованих унаслідок прагнення змінити наявні не-фашистські режими на фашистські, а другий – як ідеологію або рух, групу чи організацію, що виправдовує та підтримує національне визволення і створення національної держави для якоїсь певної нації. Відтак, дослідник вважає за доцільніше порівнювати ОУН з іншими національно-визвольними рухами (американськими революціонерами 1776 р., Організацією визволення Палестини, алжирським чи в'єтнамським Фронтом національного визволення, Ірландською республіканською армією, Усташами тощо), ніж із фашистськими державами чи рухами (італійський фашизм, німецький нацизм, «Залізна гвардія», «Схрещені стріли» тощо) [5, с. 27].

Спробу компаративного аналізу ОУН та УПА в контексті визвольних рухів провів Пагіря О. У своєму дослідженні автор зазначив, що попри очевидні впливи фашизму та націонал-соціалізму на ідеологію і програму ОУН у 1930-х – на початку 1940-х років, український націоналістичний рух типологічно більш близький до категорії антиколоніальних і національно-визвольних, аніж фашистських [1, с. 150].

Продовжуючи тему порівняння спільних тем історії України та Ірландії, варто звернути увагу на іноземних дослідників та їхній погляд на можливості співставлення та аналіз запозичень ідей, організаційних особливостей національно-визвольних рухів. Серед спільних тем, які розглядають ірландські науковці у контексті відображення визвольного руху на сторінках преси є політика пам'яті. Відповідно, у працях іноземних науковців помітною є спроба репрезентації історичних подій, які відбулися в обох країнах. До розгляду та порівняння практик пам'яті про голодомор в Україні 1932-1933 рр. та Ірландії в 1845–1849 рр. звертаються Холт Е. та Магоні Г. [7]. Дослідження розвитку ірландського націоналізму в контексті літератури, культури та релігії провів О'Браєн Е. [6]. В такий спосіб йому вдалося проаналізувати епістемологічну структуру націоналізму.

На схожість між історією Ірландії та історіями націй, які пережили колоніальний та імперський період вказує у своєму дослідженні Ослер Т. [8]. Вона стверджує, що проведення таких співставлень дає простір для аналізу історії деколонізації. В такий спосіб вивчення та розуміння позицій Ірландії та України стає корисним не лише для розширення знань про історію цих країн, а й про історію деколонізації як ідеї та дії.

Мета дослідження – вказати на характерні риси представлення визвольної боротьби ірландців на сторінках української преси 1920–1930-х рр.

Виклад основного матеріалу. У 1860-х Ірландське Революційне Братство було організоване в такий спосіб, що очолював організацію «Головний Організатор» або «Верховна Екзекутива» або «Головний Центр». Цим очільником був Стівенс на псевдо «Пауер» (з англ. «влада»), або замість такого підпису були букви «Г.Ц.Р.І.Р.», що означало: «Головний, Центральний Організатор Ірландської Революції» або «Головний Центр Ірландської Республіки».

Головному Організаторові підлягали округи під проводом т. зв. «А». Кожний «А» підбирав собі дев'ятьох «В», а кожний «В» – по дев'ять «С»

і врешті-решт кожний «С» по дев'ять «D». Цей спосіб організації давав змогу згуртувати в кожному відділі 820 людей. Такий відділ кількісно співвідносився з одним полком. Тому «А» називався полковником, «В» – сотником, «С» – четарем (сержантом), а «D» – боєвиком. Конспіративні правила вказують на те, що «А» – полковника могли знати лише безпосередньо підпорядковані йому «В» – сотники. Відповідно «С» – четарі (сержанти) безпосередньо були підпорядковані лише «В» – сотникам і т. д. Списки членів організації було складено за допомогою таких знаків і в такий спосіб, що до кожного імені підібрано окремі знаки такі як «У», «Л», «О». Такі символи означали: озброєний рушницею, озброєний револьвером, озброєний холодною зброєю або неозброєний.

У схожий спосіб з відповідною ієрархічною будовою було організовано й ОУН. Згідно з організаційною схемою, прийнятою в організаційних постановках Конгресу, всі українські землі повинні бути поділені на 10 «країв». Кожний «край» поділявся на 5 «округ», а «округи» – на довільну кількість «відділів». Позаукраїнські землі, на яких мала діяти організаційна сітка ОУН, поділено на 10 «теренів». Отже, на території польської держави було два «краї» (Галичина та Волинь включно з Поліссям та Холмщиною) та один «терен» (Польща і Данціг). Відповідно, Крайова Екзекутива на ЗУЗ, яка перебрала на себе завдання зорганізувати сітку ОУН на території всієї польської держави, прийняла назву: «Крайова Екзекутива Галичини й Волині та терену Польщі і Данцігу» [9, с. 36]. Однак, передбачена Конгресом структура мала надто теоретичний вигляд і, враховуючи практичну складову, довелося її відкоригувати. Так, насамперед змінено згадану назву на простішу: «Крайова Екзекутива ОУН на Західньо-Українських Землях» (КЕ ОУН ЗУЗ). В такий спосіб було об'єднано два «краї», Галичину і Волинь, в одну організаційну цілість, поширюючи при тому організаційну зверхність КЕ ОУН ЗУЗ теж на всі організаційні клітини ОУН, що існуватимуть на території всієї Польщі. Данціг виділено в окрему організаційну одиницю.

ЗУЗ поділено на 10 округ: 1. Львівська, 2. Стрийська, 3. Станіславівська, 4. Коломийська, 5. Бережанська, 6. Тернопільська, 7. Перемиська, 8. Сокальська, 9. Луцька, 10. Рівенська.

Для організації нижчих відділів ОУН було перейнято організаційну схему, вироблену в УВО: округу поділено на повіти. Повіт ділився на райони, а район – на підрайони, що охоплювали 3-5 сіл, а найнижчу частину становила станиця,

до якої входило п'ятеро або троє членів, залежно від обставин. Якщо була потреба й відповідні кандидати, тоді в одному селі існували дві, або й три зовсім окремі й одна перед одною законспіровані станиці. Якщо ж у даній місцевості не було відповідних кандидатів, тоді там діяв тільки один член організації – станичний. Прихильники ОУН становили категорію «симпатиків»: вони одержували організаційну літературу, підтримували Організацію грошовими пожертвами і провадили суспільно-громадську роботу. З-поміж «симпатиків» вербовано членів ОУН. Функціонувала чітка організаційна вертикаль, основними елементами якої були: край – округ – повіт – район – підрайон – станиця [10]. В деяких округах замість «район» і «підрайон» було прийнято назви «надрайон» і «район».

Працею округи керувала Округна Екзекутива ОУН (ОЕ ОУН), повіту – Повітова Екзекутива ОУН (ПЕ ОУН); вони склалися з провідника і референтів, на взір Крайової Екзекутиви. В районах і підрайонах, згл. в надрайонах і районах, референтури кумульовано, і головним керівником ставав районний чи підрайонний провідник [11, с. 120].

Приклади організаційної та військово-політичної діяльності борців за незалежність своєї держави знаходимо на сторінках, насамперед, підпільних видань.

В друкованому органі Української Військової Організації (УВО) «Сурма» спостерігаємо доволі розлогі тексти про революційний рух Ірландії, де йдеться про історичну боротьбу за визволення Батьківщини та про організаційну структуру та роботу в підпіллі [12, с. 7]. З пресового органу УВО довідуємося, що ірландські революціонери не обмежувалися виключно творенням свого таємного «Братства». Вони використовували для своїх цілей легальні товариства. Відповідно до цієї мети Джеймс Стівенс у 1858 році пов'язав свою діяльність із спільнотою робітників «Фенікс-Клуб», члени якого увійшли в «Братство». Велику користь феніям принесла співпраця з «Товариством святого Патрика», завдяки якій вдалося проводити масштабні демонстрації та протести. Значення і вплив феніїв зросли і протягом кількох тижнів 1867 року, а до організації «Ірландського Революційного Братства» приєдналося значно більше нових членів, ніж протягом 1865–1866 років [13, с. 6].

Одночасно з поглибленням організаційної системи пропагандивною акцією американські ірландці проводили роботу для підготовки нових

свіжих сил до революційної боротьби. Ця праця йшла в двох напрямках. З одного боку підготовлювали вони на спеціально улаштованих курсах бойовиків для виконання певних завдань, продиктованих злободенністю займанщицького режиму, а з другого – дбали про підготовку вишколених у військовій справі жовнірів та старшин для найбільш важливих вирішальних акцій. Саме ці останні перебували в американській армії. За час від 1863 до 1866 року в американській США служило приблизно 14000 феніїв [14, с. 2].

Свої перші вишколи молоді ОУН проводила серед українців, які також перебували в еміграції. Відповідно, уже в 1930 році в Подєбрадах (Чехословаччина) під проводом Ярослава Барановського було проведено тритижневі військово-вишкільні курси. Інструкторами на цих курсах були Омелян Сенік, Володимир Мартинець, Яворський. У березні 1931 року організаційний референт ПУН Микола Сціборський спільно з Миколою Капустянським організували в Парижі вишкільні курси для підвищення кваліфікації офіцерів-українців, які перебували в еміграції. Згідно із сучасними дослідженнями М. Посівнича, планувалося створювати філії таких курсів й в інших державах [15, с. 19]. За даними польських спецслужб, на теренах Європи ОУН у 1930 році мала понад 1 тисячу членів [9, с. 38].

В тому ж часі повстала на еміграції також і жіноча організація під назвою «Феніянське Сестрицтво». Ця організація проводила акції збору та на спеціально створених курсах освоювала навички зв'язкової та санітарної служби.

В українському національно-визвольному русі в міжвоєнний період жінки також активно долучалися до боротьби за незалежність своєї держави. У 1928 році було засуджено Ольгу Вербицьку (членкиню УВО) за вбивство польського шкільного куратора Собінського. Наступного року відбулися судові процеси над членами УВО та ОУН, на яких групу молодих жінок звинуватили у розповсюдженні підпільної літератури. Серед них були Марія Кравців, Софія Мосейович, Марія Конрад, Марія Мудрик, Анна Мриц, Зеновія Кравців [16, с. 31].

У 1931–1932 рр. завдяки ОУН було створено бойово-розвідувальну дівочу п'ятірку на чолі з Марією Кос. До її складу входили Віра Свенціцька, Дарія Гнатківська, Катерина Зарицька, Ганна Недведзька [9, с. 38].

На сторінках львівської газети «Діло» у статті «Десятиліття вільної ірландської держави» значну увагу приділено помилковим крокам англій-

ської політики стосовно Ірландії. Детально проаналізовано умови англо-ірландського договору 16 грудня 1921 року та зроблено акцент на викликах, які в майбутньому постануть перед молодю республікою [17, с. 1]. На нашу думку, такий детальний аналіз шляху до незалежності Ірландії міг допомогти українським націоналістам у формуванні власних ініціатив з урахуванням міжнародної ситуації.

Окремі фрагменти з історії Ірландії та її героїчної боротьби за незалежність представлені в газеті Діло [18, с. 2; 19, с. 5]. Аналізуючи революційні події в Ірландії на початку 1930-х років, львівська газета «Діло» прихильно ставиться до уряду Ірландської Республіки під керівництвом Еймона Де Валери та гостро критикує його опозиціонерів – Вільяма Кострейва та Оуена Даффі, називаючи їхню діяльність фашистською: «...одночасно з «миролюбивими» заявами ірландського вождя фашистів його «блакитні сорочки» носять зброю, а на берегах Ірландії таємничі кораблі підготовлюють цілі транспорти зброї. І в теорії ідеї ніби лише мирна агітація, а на ділі відбуваються приготування до «маршу на Дублін», на зразок муссоліньського «маршу на Рим»» [20, с. 1].

У друкованому органі Роменського Окрпарткому КП (б)У «Влада праці» наратив про міжнародні відносини, відповідно, має соціалістичний характер. Однак і тут йдеться про те, що в Ірландії не згасають повстання проти «англійських буржуїв». Основну увагу приділено арештам «не лише активних учасників та діячів руху, але й тих, що підозрюють у співчутті йому, в бажанні утворити республіканський уряд» [21, с. 2].

Увагу читачів до боротьби «Ірландії проти англійського панування», до «обіцянок англійської буржуазії частині буржуазних класів Ірландії» спробували привернути на сторінках газети Політичного Управління Української військової округи «Червона армія» [22, с. 1]. Помітним є також наголос на класовій боротьбі. У цьому випадку національно-визвольний характер боротьби ірландців відходить на другий план. У газеті «Пролетарська правда» також згадано про арешти політичного характеру в Ірландії [23, с. 2]. Звичайно, в друкованій пресі УСРР головний акцент здійснено відповідно до марксистсько-ленінської ідеології, а більшовицька теорія боротьби класів на шляху соціалістичного будівництва виконувала пропагандистську функцію ідеологічного зомбування суспільства, унеможливлення та упередження справжнього соціального вибуху українських селян. Висвітлюючи соціально-економічні відносини в контексті теорії класової

боротьби, радянська друкована преса виконувала соціальне замовлення партійних органів, хоча фактично ірландський визвольний рух XIX–XX століття та боротьба українських підпільних організацій УВО та ОУН були зосереджені на боротьбі за політичну свободу та соціальний добробут нації.

Отже традиції проведення паралелей між Україною / Східною Галичиною та Ірландією з подальшою перспективою запозичення / не запозичення українцями ірландських методів боротьби за незалежність простежується з боку українських громадських діячів як Наддніпрянської України, так і Східної Галичини ще наприкінці XIX – на початку XX ст. Про це, згідно з дослідженнями А. Шукалович, засвідчують праці М. Драгоманова, О. Кониського, О. Будзиновського, Д. Дорошенка [2, с. 93]. Водночас, на території Наддніпрянської України спостерігаємо доволі критичне сприйняття можливостей до запозичення УВО та ОУН у протистоянні з польською владою ірландських методів боротьби. Подібні думки мали місце на шпальтах україномовних періодичних видань, які були поширені протягом 1920–1939 рр. в краї. Зокрема, на відмінності між українцями та ірландцями, що не дозволяло «перенести Ірландію» в Україну, вказували у своїх публікаціях С.Томашівський [24, с. 1–2], Г. Костельник [25, с. 2] та Д. Левицький [26, с. 3].

Водночас на території Східної Галичини у міжвоєнний період завдяки ознайомленню з бойовим

досвідом ІРА, члени УВО уже з 1920-х років не вдавалися до тактики позиційної війни, а навчались діяти завдяки блискавичному маневруванню, завдаючи супротивникові значних втрат.

Висновки. Таким чином, в українській пресі 1920–1930-х років спостерігаємо значну підтримку визвольних рухів. У випадку преси, що виходила на території, що належала до Радянського союзу, спостерігаємо акцент на соціальному визволенні та класовій боротьбі. Для населення території Східної Галичини та сучасної Західної України більш характерним був наратив про національно-визвольну боротьбу та аналіз тих компонентів та чинників (зокрема у виданнях «Сурма» та «Розбудова нації»), які вели ірландську націю до здобуття нею незалежності. В цілому ж інструментарій до визвольної боротьби, який на сторінках преси (як легальної, так і нелегальної) висвітлювали у Східній Галичині, були доволі різноманітними. Сюди належать: висвітлення організаційної розбудови підпільних організацій; мілітаризм; агітація та пропаганда; психологічна війна; саботажі; диверсії; розвідка; особливості організації постачання продовольства та амуніції; підтримка з боку еміграції. Беручи до уваги організаційну та політичну діяльність УВО та ОУН, можемо стверджувати, що окремі елементи тактичної діяльності та стратегічний підхід до визвольної боротьби ірландців не лише були відображені у пресі, а й були реалізовані.

Список літератури:

1. Пагіря О. ОУН та УПА в контексті визвольних рухів : спроба компаративного аналізу. *Новітня доба, НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича*. Вип. 7. Львів, 2019. С. 150–178.
2. Шукалович А. Ірландська модель державотворення: критерії успіху ірландців очима українців Східної Галичини. *Історична панорама*, 2015. Вип. 20. с. 81–95.
3. Гончарук О. В. Історія Ірландії в українській історіографії. *Наукові записки НаУКМА*. 2002. Т. 20. Спеціальний випуск. С. 213–217.
4. Лисяк-Рудницький І. Націоналізм. Історичні есе. Київ : *Основа*, 1994. Т. 2. 573 с.
5. Мотиль О. Який зв'язок між фашизмом і націоналізмом (якщо він узагалі існує?). *Україна модерна. № 20: Фашизм і правий радикалізм на сході Європи*. 2013. С. 26–29.
6. O'Brien E. Examining Irish Nationalism in the context of Literature, Culture and Religion, A Study of the Epistemological Structure of Nationalism', New York : *Edwin Mellen Press*, 2002. 237 p.
7. Holt E., Mahoney G. Rupture and Call: Famine Encounters from Contemporary Irish and Ukrainian Women in the Arts. Vol. 7 No. 2 (2020): *East/ West: Journal of Ukrainian studies*. Pp. 69–98.
8. Osler T. Contextualizing Irish Republicanism in the Era of Global Decolonization. *Irish Historical Studies* 44, no. 165. May 2020. 276 p.
9. Посівнич М. Формування військової доктрини ОУН (1929–1939). *Український визвольний рух*. Львів, 2003. Зб. 1. С. 34–44.
10. Організаційні інструкції для уладу юнацтва в журналі «Юнак». *Галузевий державний архів СБУ*. Ф. 13. Спр. 372. Т. 26.
11. Мірчук П. Нарис історії Організації Українських Націоналістів Т. 1: 1920–1939. Мюнхен – Лондон – Нью-Йорк. 639 с.
12. Революційний рух Ірландії. *Сурма*. 1927, ч. 2, Березень. 8 с.
13. Революційний рух Ірландії. *Сурма* 1927, ч. 4, Листопад. 8 с.

14. Революційний рух Ірландії. *Сурма* 1927, ч. 5, Грудень. 8 с.
15. Посівнич М. Воєнно-політична діяльність ОУН у липні – вересні 1939 року. *Галицька брама* : Львів 1939 рік. Львів : *Центр Європи, Інститут Львова*, 2009. – № 7–9 (175–177). С. 15–20.
16. Онишко Л. Роль жінки в українському національно-визвольному русі середини ХХ століття. Український визвольний рух. *Центр досліджень визвольного руху, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України*. Львів, 2004. С. 30–38.
17. Десятиліття вільної ірландської держави. *Діло*. № 290, 27 грудня 1931р. 10 с.
18. Ірландський Великдень 1916 р. *Діло*. № 94, 1 травня 1927. С. 2.
19. Ірландсько-англійський конфлікт. *Діло*. № 68, 29 березня 1932 р. С. 5.
20. *Діло*. № 215 Львів. Четвер 17 серпня 1933 р. 12 с.
21. *Влада народу*. № 121 (603), 7 листопада 1923 р. 8 с.
22. Три повідомлення з Ірландії. *Червона Армія*. № 1358, 4 грудня 1925 р. 12 с.
23. За кордоном. *Пролетарська правда*. № 274 (1285), 29 лист. 1925 р. 8 с.
24. Томашівський С. З політичної хроніки (Льозанська конференція. Лондонські наради. Ірландська конституція). *Свобода: політ., просвіт. і госп. часопис*. № 45. 26 груд. 1922. С. 1–2.
25. Костельник Г. Чому я став українцем? *Діло*. № 279. 19 жовт. 1935. С. 2.
26. Левицький Д. Ірландія і «Ірландія». *Діло*. № 158. 20 лип. 1927. С. 3.

Koniukhov S.V. PECULIARITIES OF THE REPRESENTATION OF THE IRISH LIBERATION MOVEMENT IN THE UKRAINIAN PRESS IN THE 1920–1930S

The article analyzes the comparative aspects of the national liberation movements of Ukraine and Ireland in the historiography of research. The principles of the organizational structure, the prospects of Ukrainians borrowing Irish methods of struggle for independence are considered. The main directions for the liberation struggle, were clarified: militarism, hierarchical organization; agitation and propaganda; psychological warfare; sabotage; intelligence; peculiarities of food and ammunition supply organization; support from emigration. These things were printed on the pages of the analysed press.

The OUN conducted youth training among Ukrainians who were also in exile. Accordingly, already in 1930, three-week military training courses were held in the Czech Republic (later also in Poland). In March 1931, the OUN organized training courses in Paris to improve the qualifications of Ukrainian officers in exile. It was planned to create branches of such courses in other states as well. According to Polish intelligence services, in 1930, the OUN had more than 1,000 members in Europe. So, the OUN in the 1930s was aimed at international cooperation and had a coordinated network (same as Irish) of underground movement.

The inclusion of topics about revolutions and uprisings in Europe as an example to follow should contribute to the development of an appropriate reaction from the Ukrainian population. The illustration of an organized struggle for independence on the pages of the press served to promote the idea of accumulating strength, passive resistance, and preparing a general uprising. Such activity, in general, was characteristic of many Resistance movements in Europe. The most extensive organizational and military-political activity of the Irish was presented on the pages of the underground publications of the UWO and the OUN “Surma” and “Rozbudova natsii”.

The study of the Resistance movement and the national liberation struggle provides space for the analysis of the history of decolonization, in general. In this way, studying and understanding the positions of Ireland and Ukraine becomes useful not only for expanding knowledge about the history of these countries, but also about the history of decolonization as an idea and action. The experience of the organized armed struggle for the independence of Ireland became an important subject for members of the UWO and OUN. And such interest was determined not only by recent military experience, but also by the need to improve the methods of the liberation struggle, propaganda work, and organization of the network.

Key words: national liberation movement, emigration, militarism, training courses, propaganda, agitation.